

UNILATERAL ÇİFT M. PALMARIS LONGUS İLE BİRLİTE BİLATERAL M. FLEXOR DIGITI MINIMI BREVIS ACCOSSORIUS OLGUSU

Aysun Uz* ❖ Süleyman Murat Tağıl*

ÖZET

Laboratuvarımızda eğitim amaçlı yaptığımız rutin diseksiyonlarda bir kadavranın sağ önkolunda çift m. palmaris longus ile aksesuar m. flexor digiti minimi brevis'e rastlandı. M. palmaris longus'lardan biri alışılmış bir seyir gösterirken, diğeri ise farklı bir seyir gösteriyordu. M. palmaris longus accessorius olarak isimlendirilen bu kas, m. palmaris longus'dan farklı olarak humerus'un epicondylus medialis'inden bir kiriş olarak başlamakta ve daha sonra kas kitlesi olarak devam ederek retinaculum flexorum'da sonlanmaktaydı. Bununla birlikte aynı taraf elde aksesuar m. flexor digiti minimi brevis'e rastlanıldı. Bu kas ise retinaculum flexorum'dan başlamakta ve m. flexor digiti minimi brevis'in kirişinde sonlanır.

Sonuç olarak çift m. palmaris longus'un ve aksesuar m. flexor digiti minimi brevis'in bilinmesi el cerrahinde oldukça önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Anatomi, Çift M. Palmaris Longus, M. Flexor Digiti Minimi Brevis Accessorius, El Cerrahisi

SUMMARY

The Case Of Unilateral Double M. Palmaris Longus with Bilateral M. Flexor Digiti Minimi Brevis Accessorius

During a routine dissection, we observed double palmaris longus muscle in the forearm and accessorius flexor digiti minimi brevis muscle in the hand. One of the palmaris longus muscle has usual course while the other has a different. The accessorius palmaris longus muscle originated as a tendon from the epicondylus medialis of humerus unlike the palmaris longus muscle, then it is attached to the retinaculum flexorum as a muscle. In addition the accessorius flexor digiti minimi brevis muscle was also found at the same hand. This muscle originated from the retinaculum flexorum and is attached to the tendon of the flexor digiti minimi brevis.

Knowing the possibility of the unilateral double palmaris longus muscle with bilateral accessorius flexor digiti minimi brevis muscle is important in hand surgery.

Key Words: Anatomy, Double Palmaris Longus Muscle, Accessorius Flexor Digiti Minimi Brevis Muscle, Hand Surgery.

Vücutta en çok varyasyon gösteren kaslardan biri olan m. palmaris longus, m. flexor carpi radialis'in medialinde bulunan ince, fusiform bir kاستır. Bu kas normalde humerus'un epicondylus medialis'i ve fascia antebrachii'den başlar. Ön kolun alt yarısında kirişleşmeye başlayarak retinaculum flexorum'un yüzeyelinden geçer ve retinaculum flexorum'un distal yarısı ile aponeurosis palmaris'te sonlanır. M. palmaris longus'un tendonunun ön koldaki seyri, n. medianus'un seyri için de bir rehber olarak kullanılmaktadır. N. medianus bilekte retinaculum flexorum'u geçmeden önce bu tendonun derininde ve lateralinde bulunur (1-4).

M. palmaris longus'un varyasyonları ile ilgili literatürde bir çok çalışma vardır (5-9). Reimann'ın 1944 yılında yaptığı çalışmada bu varyasyonların görülme sıklığı %9 olarak bildirilmiştir (10). Bu varyasyonlar kasın başlangıç ve sonlanış yerleri ile ilgili olabildiği gibi m. palmaris longus'un çift olarak görüldüğü veya aksesuar kas lifleri ile bulunduğu olguları da içermektedir (4, 7, 10).

Bu çalışmada nadir bir varyasyon olan unilaterale çift m. palmaris longus'un aksesuar m. flexor digiti minimi brevis ile birlikte görüldüğü bir olgu tanımlanmıştır.

* Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Anatomi Anabilim Dalı, Ankara

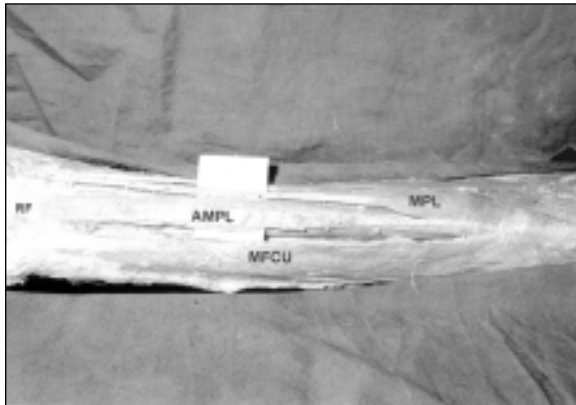
GEREÇ VE YÖNTEM

Ankara Üniversitesi Anatomi Anabilim Dalı Laboratuvarı'nda öğrenciler için hazırlanan kadavra diseksiyonları sırasında 60 yaşında ve 80 kg ağırlığında bir erkek kadavranın sağ ön kolunda çift m. palmaris longus ve her iki elinde de aksesuar m. flexor digiti minimi brevis gözlemlendi.

BULGULAR

Laboratuvarlarımızda eğitim amaçlı yaptığımız rutin diseksiyonlarda bir kadavranın sağ önkolunda çift m. palmaris longus'a rastlandı. Bu kaslardan biri m. palmaris longus'un normal seyrine benzer bir seyir gösterirken, diğerinin seyri ise farklı idi. Bu farklı seyir gösteren kas m. palmaris longus accessorius idi (Resim 1).

M. palmaris longus'a benzer seyir gösteren kas, m. flexor carpi radialis ile m. palmaris longus accessorius'un kirişi arasında bulunmakta ve humerus'un epicondylus medialis'i ile fascia antebrachii'den başlamaktaydı. Bu seyri sırasında m. flexor digitorum superficialis'in önünde yer alan kas lifleri, ön kolun 1/3 üst kısmında kırıışleşmeye başlamaktaydı. Ön kolun ortalarında, bu kasın kırıışleşiminin medialinde aksesuar m. palmaris longus, lateralinde ise m. flexor carpi radialis bulunmaktaydı. Normal yapıda olan m. palmaris longus, m. palmaris longus accessorius ile m. fleksor carpi radialis arasında ilerleyerek retinaculum flexorum'un distal yarısı ile aponeurosis palmaris'te sonlanmaktaydı (Şekil 1, 2).

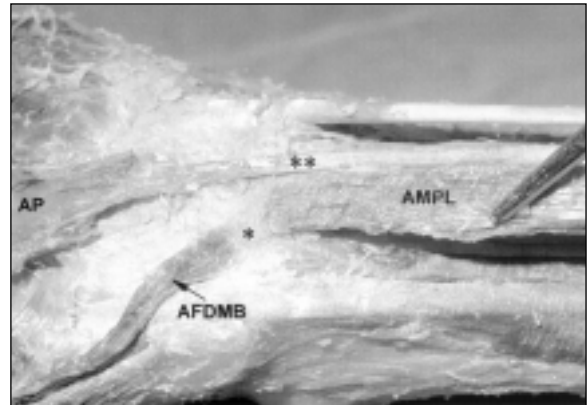
Şekil 1: Sağ ön kolda m. palmaris longus ve aksesuar m. palmaris longus'un görünümü. MPL, m. palmaris longus; AMPL, aksesuar m. palmaris longus; RF, retinaculum flexorum.

M. palmaris longus accessorius ise, m. palmaris longus'dan farklı olarak humerus'un epicondylus medialis'inden bir kırıış olarak başlamakta ve daha sonra kas kitlesi olarak devam ederek retinaculum flexorum'da sonlanmaktaydı. Bu kasın kırıışinin ilk 7.5 cm'lik bölümü m. palmaris longus'a yapışık olarak yer alırken, sonraki 4 cm'lik kısmı serbest olarak seyretmekteydi. Aksesuar kas, normal m. palmaris longus'un kırıışleşmeye başladığı yerin 3 cm proximalinde kas kitlesi olarak distale doğru seyretmekteydi. Bu seyri sırasında önünde m. flexor digitorum superficialis, lateralinde m. flexor carpi ulnaris yer almaktaydı. Ön kolun distal 1/3'ünde ise m. flexor carpi ulnaris ile aksesuar m. palmaris longus arasında a. ulnaris ve v. ulnaris yer almaktaydı.

Kadavranın sağ elinde ise retinaculum flexorum'dan başlayan ve m. flexor digiti minimi brevis'in kırıışinde sonlanan aksesuar m. flexor digiti minimi brevis tesbit edildi. Kadavranın sol tarafında yapılan diseksiyonda ise önkolda herhangi bir varyasyona rastlanmazken elde sağ taraftakine benzer şekilde aksesuar m. flexor digiti minimi brevis'e rastlandı (Şekil 2).

TARTIŞMA

Vücutta herhangi bir tendonun (elin ekstensor ve flexor kaslarının tendonları ile aschill tendonu gibi) defektinin tamirinde cerrahın aklına ilk olarak m. palmaris longus'un tendonu gelir. M. pal-

Şekil 2: Sağ elde retinaculum flexorum'dan başlayan ve m. flexor digiti minimi brevis'e katılan aksesuar kas lifleri. AFDMB, aksesuar m. flexor digiti minimi brevis; AMPL, aksesuar m. palmaris longus; AP, aponeurosis palmaris; *, retinaculum flexorum; **, m. palmaris longus'un tendonu.

maris longus'un tendonu, bilek fleksiyona getirilerek ve küçük parmak ile baş parmak birleştirilerek test edilir. Eğer varsa ve normal bir şekilde çalışıyorsa bu tendon bileğin ön bölümünde kolaylıkla palpe edilebilir. Bazen bu tendon m. flexor carpi radialis'in tendonu ile karışabilir. Ama m. flexor carpi radialis'in tendonu oldukça kalındır ve m. palmaris longus'un tendonuna göre bileğin ortasının daha lateralinde yer alır (2, 3).

M. palmaris longus vücutta en çok varyasyonun görüldüğü kaslardan biridir ve bu varyasyonlar da oldukça değişkenlik gösterir (1, 8). M. palmaris longus'un yokluğundan ilk olarak Tountas ve arkadaşlarının da belirttiği gibi 'Colombo, De Re Anatomica Libri' adlı eserde bahsedilmiştir (8). Bazı araştırmacılar bu kasın bulunmadığı vak'aların oranını %10-%15 olarak bildirilmiştir (1, 4). Reimann ve ark. 1600 ekstremiteye yaptıkları çalışma sonucu m. palmaris longus'un varyasyonlarını %9 olarak bulmuşlardır (10). Bu varyasyonlar kasın başlangıç ve sonlanma yerinde olabildiği gibi şekil olarak da değişik m. palmaris longus vakalarına rastlamak mümkündür (7, 9). Başlangıç yeri ulna ve radius'tan olabildiği gibi sonlanma yeri de os pisiforme, os scaphoideum ve hatta küçük parmak kasları da olabilir (1). Kas proksimalde tendinöz, distalde kas lifleri şeklinde olabilir veya her iki ucu giriş orta kısmı kas lifleri veya ortası giriş her iki ucu kas lifleri şeklinde olabildiği gibi tamamı ile zayıf giriş bandları şeklinde de görülebilir.

Bazı vakalarda da m. palmaris longus çift bazılarında ise üçlü olarak bulunabilir. Bazı vakalar da ise m. abductor digiti minimi ve m. flexor digiti minimi brevis'nin arasında yer alan aksesuar bir kas, m. palmaris longus'un tendonundan çıkarak 5. metakarpal kemikte sonlanır (7, 10). Reimann ve ark. çift m. palmaris longus'un görülme sıklığını %0.8 olarak bildirmiştir (10). Bununla birlikte bu kastan başlayan hipotenar kaslara ait aksesuar liflerin bulunduğu olgulardan bahsedilmiştir (5, 7, 10).

Bizim yaptığımız çalışmanın diğerlerinden farklı çift m. palmaris longus ile birlikte retinaculum flexorum'dan başlayan aksesuar m. flexor digiti minimi brevis olgusuna rastlanmış olmasıdır. Bu olguda bilekte aksesuar m. palmaris longus, m. palmaris longus'un tendonun medailinde yer alıyordu. Dolayısıyla n. medialis iki yapı arasında ve derinde bulunuyordu.

Sonuç olarak m. palmaris longus'un tendonu, tendon defekti tamirinde kullanılması ve n. medialis için referans noktası olması nedeniyle cerrahi olarak önemlidir. Normalde bilekte n. medialis bu kasın tendonunun lateralinde ve derininde yer alır. Ama m. palmaris longus'un tendonunun multiple varyasyonlarını (özellikle sonlanma yeri varyasyonları) deneyimli bir cerrah bile klinik muayene sırasında karıştırabilir. Bu nedenle bu çalışmada bulunan unilateral çift m. palmaris longus'un bilinmesi klinik olarak önemlidir.

KAYNAKLAR

1. Arıncı K, Elhan A (1). Anatomi. 1. Cilt. 2. Baskı. Ankara, 2000: 236.
2. Moore KL, Dalley A. Clinically Oriented Anatomy. 4th Edition. Williams and Wilkins, Canada, 1999: 737.
3. Snell RS. Clinical Anatomy for Medical Student. 4th Edition. London, USA, 1992.
4. Williams PL, Warwick R, Dyson M, Bannister LH. Gray's Anatomy. 37th ed. Churchill Livingstone, Edinburgh, 1995: 617.
5. Cassel MD, Bergman RA. Palmaris longus muscle substituting for the ring finger slip of flexor digitorum superficialis. Anat Anz Jena 1990 171; 201-4.
6. Koo CC, Roberts AHN. The palmaris longus tendon; Another variation in its anatomy. J Hand Surg 1997 22B; (1) 138-9.
7. Saadeh FA, Bergman RA. Doubled palmaris longus muscle (with accessorius ad flexorem minimi digiti). Anat Anz Jena 1986, 161; 393-5.
8. Tountas CP, Bergman RA. Anatomic Variations of the Upper Extremity. Churchill Livingstone, New York, 1993; 141-3.
9. Yıldız M, Şener M, Aynacı O. Three-headed reserved palmaris longus muscle: a case report and review of the literature. Surg Radiol Anat: 2000, 22; 217-9.
10. Reimann AF, Daseler EH, Anson BJ, Beaton LE. The palmaris longus muscle and tendon. A study of 1600 extremities. Anat Rec 1944, 89; 495-505.